

egunekoa

Jose Allende, Iñaki Antigüedad eta Iñaki Barcena

(EHUko irakasleak)

Ingurumena-lurraldea- -jasangarritasuna-parte hartzea

(Bidearen beharrezko aldaketaren aldeko manifestua)

1. Ama Lurraren defentsan aritzen garen pertsonak izan, eta gaur egun pairatzen duen egoerak kezkatuta, salatu egiten dugu instituzioek Ingurumenaz agertzen duten ikuspegi murritza, eremu eta egun zehatzetara mugatua dena. Gure ustean, beharrezkoa da Ingurumena-ri berez dagokion integraltasuna (Ingurumena-Lurraldea-Jasangarritasuna-Parte hartzea) lekuz leku eta egunez eguneko jardueran eman eta bermatzea, horixe delako hainbat lege, aldarrikapen ofizial eta nazioarteko hitzarmenetan onartua, arloko politika guztiak integraltasun horretara uztarturik bilduz.

2. Arloko politiken uztartasuna oinarri Lurraldearen Antolamendurako politika berria eskatzen diegu instituzioei, benetako Garapen Jasangarriko bidean benetako euskarri izango dena, sinetsita gaudelako gaurko garapena eta gaurko ekinbideak inondik inora ere ez doazela jasangarritasunaren bidetik. Ezin dira gehiago nahastu apropos «hazkunde ekonomikoa» eta Garapen Jasangarria. Jasangarritasunera ezin heldu egoeraren arabera moldaketak eginez, baizik eta egituren sakoneko eraldaketak bultzatuz.

3. Zoritxarrez, «jasangarri» izatearen giro nahi eta zehatzgabe horretan ari dira Lurralde Plan Partzialak (LPP) eta Arlokoak (LAP) gauzatzen, zein bere aldetik, Lurralde Antolamenduaren benetako politika uztartu baten gainetik. Gauza bera esan daiteke azken bolar honetan jasaten dugun era guztietako azpiegituren oldeaz (energiakoak, errepideak,

hondakinetakoak, industrialdeak, garraiokoak, portuak...), arazo guztien aurrean, mamiakoak izan edo azalekoak, irtenbide bakarra bailiren aurkeztuak. Eta gaude gu ekinbide hauek guztiak Euskal Herriaren geroa, lurraldekoan eta ingurumenean ere, baldintzatu eta hipotekatzen daudela, sarri askotan modu atzerazinean.

4. Azpiegiturek lurraldean eragina dutela zantzak izpirik ez da. Lurrak, lurraldeak, bere horretan badu izan balio propioa, jasangarritasunaren oinarri gainera, sarritan planen kudeatzaileek negozio aukeraren bidetik eman nahi dioten balioa baino lehenagokoa. Ezin dira azpiegiturak lurraldearen egituraketatik kanpo utzi. Lurraldean eragina duen guztiguztia behar da egituraketa horretara bildu uztarturik. Lurraldea kontuan hartzeak lekukoa hartzea kontuan dakar. Ikusi beharko da lekukoa zabalekoan zelan uztartu, baina ezin da inondik inora ere lekukoa ukatu zabaleko onuraren, balizkoa batzuetan, izenean. Zentzu horretan, gure ustea da Garapen Jasangarriaren gauzatze eraginkorra leku-lurraldeko eskalatik baino ezin dela egin.

5. Gure gogoetaren bidetik udalerriek, eskualdea buruan, izan behar dute funtsezko zeresana eta zeregina lurraldearen antolamenduan, eta ez bakarrik herritarrengandik gertuen den instituzioa direlako, lurraldetik bertatik gertuena direlako ere. Gainera, udal ordezkaritzan oinarria duen erabakitze sistemak asko lagundu eta erraztuko luke herritarren esku-hartzea eta, beraz, hartutako erabakiaren beraren zilegitasuna.

6. Goi mailako instituzioek aparteko ahalegina egin beharko lukete udalak eta giza erakundeak kontuan izan eta lurraldean eragina duten ekinbideen aurretikoak eta ondorioak beraiekin eztabaidatzeko, «behetik gorako» prozeduran demokrazia parte-hartzailea sustatuz. Giza erakundeek, beren aldetik, erabakitze prozesuetan esku hartzeko bide berriak asmatu behar dituzte. Erreferenduma bide bat izan daiteke, ez bakarrik ez eta helburua ere, azpiegiturek zuzenean kaltetutako lurralde bateko herritarrek beren iritzia balioesteko. Izan ere, azpiegitura batzuk, ez guztiak ordea, onuradunak izan daitezke gizarte osoarentzat, baina gizarte parte batek jasaten ditu horien ondorioak eta, beraz, parte horrek, eskubidea ez ezik, beharra ere badu bere iritzia eman eta kontuan hartua izan dadin.

Esanak esan, eta Euskal Herrian han-hemenka ingurumenari eta lurraldeari lotutako arazoen gaurkotutasuna buruan, gauzak beste modu batean egiteko baldintzak izan badirelakoan gaude, Ingurumena-lurraldea-jasangarritasuna-parte hartzea uztarturik bere osotasunean hartua izateko moduan hain zuzen. Ez dezagun aukera galdu.

Alejandro Cearreta, Helena Franco, Andoni Ibarra, Periko Ibarra, Yolanda Jubeto, Edorta Martinez de Marigorta, Mario Zubiaga eta Mikel Zurbano EHUko irakasleek ere sinatu dute artikulua.

zutabea

Bixente Serrano Izko

Interinoak

Gizarte oparo hauetan, oraindik ere norbanakoak bere edo bertze batzuen lanaz baliatu behar du gainbizitzeko. Hortaz, ekoiztearen gero eta lanesku gutxiago behar denetik, ondasun eskas bihurtu da lana: izerdi gorrotatua izatetik, ur desiragarri, denok edateko eskubide izatera pasatu da.

Enplegu-emaileek, pribatu eta publikoek, giza-baliabideetatik, ahalik eta kostu gutxienean lortu beharreko produkzioarako tresnatzat jotzen dituzte langileak, ahalik eta gutxien/merkeen kontratatu nahi dutelarik. Sindikalismoa, dinamika horretan, denon eskubidea eta lan banaketa eskatzera iristen da gehienez. Hone-la, guraizeetako bi aho zorrotzen artean odola dario lanaren kontzepzio sortzaileari. Lana ur lehiagarri eskasa edo ahalik eta merkeen produzitzeko baliabide gero eta premiagabeagoa dela onartuz gero, zaila izanen zaigu sinistea lanaren dimentsio kreatzailearekin, haren balio eta ahalmen gizatiarrarekin. Eta zaila izanen zaigu lan bila abiatzea kolektibo eta taldeen arteko lehia sartu gabe.

Guraizeen artean dabilta gaur irakaskuntzako interinoak Nafarroan: hainbat urtetako lanaren balioa hutsaren hurrengo izanen baltz bezala, administrazioaren eta sindikatu askoren aho zorrotzen artean preso. Beren lana, gizarteak eskertu beharko lituzkeen sormen eta ekarpen esperientziadun ez, bertze tituludunei nola edo hala lapurturiko baso bat ur izanen baltz bezala ikusia. Greban hastear bide dira, bai enplegu-emaile zikoitza, bai sindikalista begilabur asko, bai lan-esperientzia faltan daudenak kontra izaten. Baina arrazoi dute: gizarteak bere administrazioari langile berriak eskatu behar dizkion bezala, xahuketa bat izanen da gaurko langileen esperientzia zakarrontzira botatzea. Bereak eta bi entzun beharko dituzte beren sormen esperientziaduna gizarte osoari eskaini baizik nahi ez dioten grebalari posible hauek. Ea balio gabetzen duten Kristoren mirari hura: lanaren izerdi zahar gorrotatua ur fresko lehiagarri bihurtu zuena.

seiko urrea

Iñaki Lasa

Etxeak

Zer gustura egoten den etxean! Kanpoko zurrumbilo eta zaratotsak ez dira iristen gurearen barrena eta bertan aurkitzen dugu hain beharrezkoa dugun babesa. Euskal Herrian, etxeak izena eta izana eman digula esan ohi da eta baserriak gure ametsen parte handi bat betetzen segitzen du. Etxeak oinarritzko mugak ezartzen ditu, gu eta besteen arteko mugak, inoiz arazo politikoak sortu ez dituzten horietakoak denok behar ditugulako, intimitatea ere, giza eskubidea delako. Ai, zer gustura egoten den etxean.

Baina atea kolpatzen dute, gogor kolpatzen dute, bandak lehertu arteko kolpeak dira. Izuak, beldurrak, egone-

zinak espazioa betetzen dute eta sartzen dira. Bortxaz, oihu eginez, armaturik, bultzaka, gorrotoz, xenofobiaz ari dira eta maite dugun dena kanporatu egiten dute. Zure babesa galdu da, noraeza nagusitu. Ondoren, makinak kolpeka eta gutxi arte sendo ziruditen hormak erortzen dira. Hautsa malkoekin bat egitean aurpegiak desitxuratzten ditu, inpotentzia nagusitzen da eta babesa galtzeak hotza sortzen du, hezurretaraino sartzen dena. Zer egin daiteke malkoek blindajea urtzen ez dutenean? Zer egin daiteke malkoek eta oinazeak bihotzak biguntzen ez ditutenean? Etxearen hondarretatik iraun, iraun babesik gabe, iraun atsekabetu gabe, iraun.

Palestina 5.000 etxe baino gehiago suntsitu dute, 632 lantegi hondatu eta populazioaren %41 errefuxiatu dago, komite internazionalisten datuen arabera. Bitartean, israelarren etxeak eraikitzen dituzte ebatsitako lurraldeetan. Indarrak ematen dien arrazoiak baliatuz aurrera doaz eta, beti gertatzen den bezala, estatuaren indarkeriaren isla jasan behar dugu erasotuak erasotzaile aurkeztzen dizkigutenean.

Adituek gisa horretako iskanbilak aztertzen dituztenean giza eskubideen graduaziora jotzen dute eta bizitza galtzea etxea galtzea baino okerragoa dela adierazten digute. Hala ere, etxea botatzen dizutenean, herri eskubideak ukatzen dizkizutenean, etengabe zapaltzen zaitutenean, gosera eta ezjakintasunera zigortzen zaitutenean, horrela bizitzeak zerbaiteko balio ote duen pentsatzen duzu. Giza eskubideetan ez dago graduaziorik, garrantzitsuena falta zaizuna baita.

Gure aitaren etxea defendituko dut.

kornerra

Mikel Elorza

Errezitaldia

Frantziako telebista publikokoek politika eta literatura ezkondu zituzten, eta hauteskundeak direla-eta antolatutako mahai-inguruan poemak errezitatzen jarri zituzten partaideak hautagaitzak saltzen jarri aitzia. Victor Hugo zen aitzakia, nola ez. Txukun ibili ziren errezitatzen —bezperan ikasita, agian—, eta gero ika-mikari heldu zioten; seguruago. Laket dituzte halakoak, are gehiago Frantziako idazleak aldarrikatzeko bide gisa. Errepublikaren ondasun dira letra-gizonak (batzuk behintzat). Gaiztakeria berehala etorri zitzaidan: gure politikariak imajinatu nituen, mahaiaren inguruan (sueten garaian txit irribarretsu esertzen ziren telebistan; kazetari orain muturtuak ere ezin abegikorrako zituztela), gure idazleak defendatzen. Haien poemak errezitatzen. Imajinario ariketa latza da. Bezperan ikasteko ere zer eta non begiratu jakingo lukete?

kornerra@egunkaria.com